

ОРГАНІЗАЦІЯ ПЛЕМІННОЇ РОБОТИ В ГОСПОДАРСТВАХ ПО ВИРОБНИЦТВУ МОЛОКА НА ПРОМИСЛОВІЙ ОСНОВІ

А. І. ПЛІШКО,

заступник начальника Головного управління тваринництва
і птахівництва МСГ Української РСР

Створення великих високо механізованих тваринницьких ферм і промислових комплексів вимагає дещо по-іншому вирішувати деякі питання організації селекційно-племінної роботи та комплектування стад.

Тепер створюють комплекси по виробництву молока двох типів: перший, в якому маточне поголів'я комплектується за рахунок відтворення власного стада і ремонтний молодняк вирощується в цьому ж господарстві, другий, в якому стадо комплектується так само, але ремонтний молодняк вирощується в спеціалізованих господарствах.

При створенні промислових комплексів і комплектуванні їх поголів'я необхідно вирішувати насамперед таке питання, як вибір породи для розведення.

Від правильно підібраної породи для розведення в певних природно-кліматичних умовах значною мірою залежить успішне відтворення поголів'я, продуктивність та інтенсивність ведення тваринництва.

При комплектуванні стад комплексів і високо механізованих ферм, особливо розташованих навколо великих міст і промислових центрів у зонах Лісостепу і Полісся та в західних областях, де створюються умови для повноцінної годівлі, доцільніше використовувати худобу чорно-рябої породи, яка при безприв'язному утриманні і вільному доступі до кормів краще їх використовує на виробництво молока.

Більшість тварин симентальської, червоної степової, як і чорно-рябої порід, також з успіхом можна використовувати для комплектування стад комплексів і високо механізованих ферм по виробництву молока на промисловій основі.

Проте серед зазначених і серед інших районованих порід є значна кількість тварин, які повністю не відповідають або зовсім не придатні для використання в умовах нової технології. Тому при удосконаленні планових порід як методом чистопородного розведення, так і при схрещуванні з іншими породами необхідно поряд з ознаками продуктивності більше уваги приділяти селекції за формою вим'я, рівномірністю розвитку його часток та за швидкістю і повнотою видоювання.

На Україні нагромаджений певний досвід щодо створення товарного поголів'я за допомогою схрещування симентальської худоби з помісними тваринами джерсейської породи. Помісні корови за придатністю

до машинного доїння і молочною продуктивністю не поступаються коровам чорно-рябої породи, а за вмістом жиру в молоці і загальним виробництвом молочного жиру перевищують їх.

Це підтверджується даними продуктивності невеликої групи (100 голів) помісних джерсейських корів, вирощених у господарстві Київської дослідної станції тваринництва «Терезино». Середній надій корів цієї групи за 300 днів лактації становив 4237 кг жирністю 4,7%. Майже всі тварини придатні до машинного доїння.

Для комплектування поголів'я комплексів і тваринницьких ферм у зоні розведення худоби червоної степової породи, для поліпшення вим'я і м'ясних форм та підвищення жирності молока доцільно використовувати англєрських бугаїв.

З цієї метою організовано два репродуктори по вирощуванню тварин англєрської породи і передбачено розширити їх. Необхідно також створити декілька репродукторів по вирощуванню помісних джерсейських і айрширських плідників.

Враховуючи кількісне збільшення чорно-рябої породи, а також дальше поліпшення наявного поголів'я, в республіці створюється власна племінна база за рахунок молодняка, що завозиться з-за кордону та інших республік, а також за рахунок відтворення власного стада.

Незалежно від типу комплексу, технології утримання, підбраної породи і методів розведення на початку комплектування стад, а також при визначенні напрямку селекційно-племінної роботи необхідно враховувати високий рівень механізації. При цьому індивідуальне обслуговування худоби, як і ручне додоювання, виключається, тому стада повинні бути відносно однорідними за типом будови і фізіологічними особливостями.

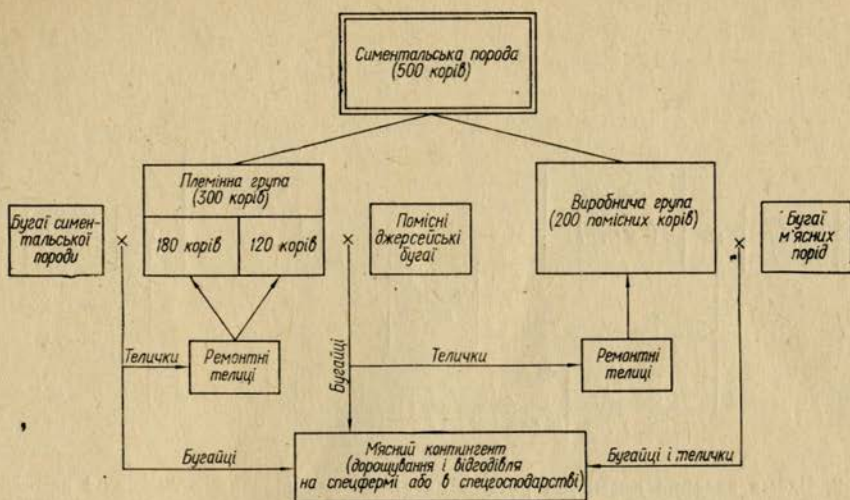
Стадо корів комплексу по виробництву молока повинно бути продуктивним, не менше 3500—4000 кг і жирністю 3,8—4%, придатним до машинного доїння і проявляти високу молочну продуктивність при дворазовому доїнні.

Тварини комплексів повинні мати міцну конституцію, міцні ноги і ріг ратиць, а також бути стійкими проти інфекційних захворювань, особливо маститу.

Щодо методів розведення великої рогатої худоби, то до цього часу основними були поліпшуючий відбір і підбір при чистопородному розведенні та поглинальному схрещуванні, які в племінних господарствах і на племінних фермах залишаються основними і надалі. Такими ж методами на даному етапі будуть удосконалюватись і товарні стада комплексів.

При чистопородному розведенні в господарствах по виробництву молока на промисловій основі, де поголів'я корів поповнюється за рахунок відтворення власного стада незалежно від типів комплексів, селекційно-племінну роботу слід вести за відповідною системою (рис. 1).

Поголів'я корів комплексу розділяють на племінну і товарну групи. До складу племінної групи входить 60% кращих за породними і

1. Схема ведення племінної роботи на високо механізованих фермах і промислових комплексах по виробництву молока при чистопородному розведенні худоби.

продуктивними якостями та іншими ознаками корів, яких найдоцільніше використовувати у високо механізованих господарствах.

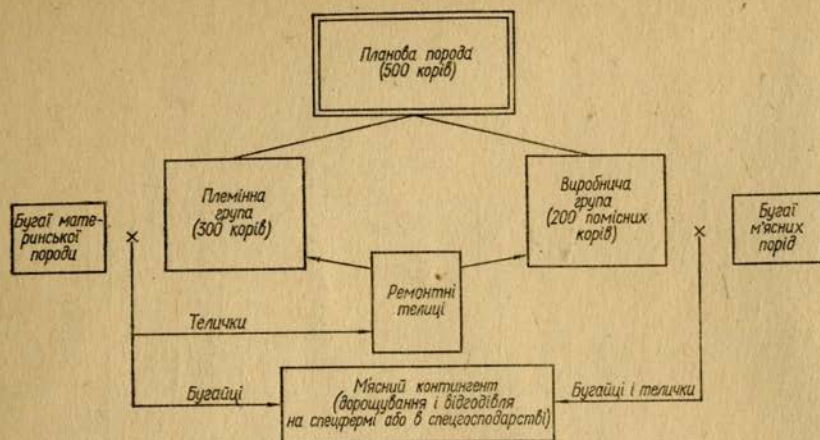
За коровами племінної групи на 2—2,5 року (з наступною заміною) закріплюють одного-двох, а при необхідності і більше плідників однієї лінії. Бажано, щоб плідники були перевірені за продуктивністю дочок або хоча напівсестер. Закріплені бугаї повинні стійко передавати потомству здатність до розвитку ознак, визначених напрямком селекційно-племінної роботи.

Одержаних теличок від корів племінних груп передають на інші ферми або в спеціалізовані господарства по вирощуванню телиць. На фермах чи в спецгоспах телиць вирощують і осіменяють спермою плідників згідно з планом племінного підбору.

Одержаних нетелей необхідно розміщувати в окремому контрольному корівнику комплексу і створювати для них найкращі умови, щоб повністю виявити їх генетичний потенціал та оцінити за ознаками, які характеризують придатність тварин для використання у високо механізованих господарствах.

При цьому частина телиць, яких вирощують для ремонту, а також первісток на перших місяцях лактації з різних причин вибуде, що слід урахувати при визначенні кількості телиць на ремонт.

Однією з особливостей організації племінної роботи в промислових комплексах є те, що корів у племінні групи відбирають, але вони утримуються разом з іншими тваринами. Для зручності ведення роботи їх необхідно мітити пластмасовими номерами певного кольору і розміру.

2. Схема ведення племінної роботи на високомеханізованих фермах і промислових комплексах по виробництву молока з використанням помісних корів виробничих груп.

Розмір товарної групи стада комплексу залежить від чисельності тварин племінної групи. У нашому прикладі вона буде становити 40% від загального поголів'я корів. Корів товарної групи слід осіменяти спермою бугаїв м'ясних порід. Бичків і теличок від корів виробничих груп та бичків від корів племінних груп слід у наймолодшому віці передавати спецгоспам на дорощування і відгодівлю.

Разом з цим необхідно мати на увазі, що із створенням сталої кормової бази, підвищенням рівня годівлі худоби і зоотехнічної культури на фермах у перспективі тваринництво буде розвиватись в напрямку створення високопродуктивних помісних товарних стад.

Ось чому в господарствах і промислових комплексах, де створені зазначені умови, доцільно використовувати помісних тварин, які характеризуються підвищеною життєздатністю та продуктивністю. На виробництві продукції вони витрачають менше кормів, ніж тварини вихідних порід.

При частковому використанні помісних тварин племінну роботу в комплексах потрібно проводити за схемою (рис. 2), яка передбачає розподіл племінної групи корів (за нашим прикладом сментальської породи) на дві частини. Одну з них (180 корів) осіменяють спермою чистопородних бугаїв материнської породи, і одержаних від них теличок вирощують для поповнення поголів'я племінної групи, а бичків передають для відгодівлі на м'ясо.

Другу частину (120 корів) осіменяють спермою бугаїв інших порід залежно від породи корови. Теличок, одержаних від такого схрещування, вирощують для поповнення поголів'я виробничої групи, бичків передають для відгодівлі на м'ясо. Корів виробничої групи (200 голів) осіме-

няють спермою бугаїв м'ясних порід, а приплід від них (бички і телички) передають для відгодівлі на м'ясо.

При використанні лише помісних корів ці господарства будуть являти собою промислові комплекси третього типу. Поголів'я корів повинуватиметься за рахунок придбання двопородних помісних нетелей у спеціалізованих господарствах по їх вирощуванню. Все поголів'я помісних корів осіменятиметься спермою бугаїв м'ясних порід, одержаний від них приплід (телички і бички) передаватиметься спецгоспу для відгодівлі на м'ясо.

При створенні комплексів третього типу селекційно-племінна робота зосереджуватиметься в основному в господарствах, які спеціалізуються на вирощуванні двопородних помісних телиць.

В господарствах, де вже створені комплекси і високо механізовані ферми по виробництву молока, а також там, де передбачено їх створити, необхідно за участю працівників науково-дослідних інститутів, дослідних станцій і держплемстанцій обстежити стада і глибоко вивчити їх придатність до використання в умовах нової технології.

Необхідно також чітко визначити схему ведення селекційно-племінної роботи, напрям селекції, строки першого осіменіння телиць та ін.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ СЕЛЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ В ПРОМИСЛОВИХ МОЛОЧНИХ КОМПЛЕКСАХ

Д. Т. ВІННИЧУК, кандидат сільськогосподарських наук

Науково-дослідний інститут тваринництва Лісостепу і Полісся УРСР

Й. З. СІРАЦЬКИЙ, кандидат сільськогосподарських наук

Центральна дослідна станція по штучному осіменінню сільськогосподарських тварин

Найбільш складною племінна робота із стадом корів молочного комплексу буде тоді, коли використовуватиметься порода комбінованого напрямку продуктивності, наприклад симентальська. Існує думка, що у таких випадках необхідно докорінно «переробити» сименталів, створивши внутріпородні типи молочного напрямку. Не заперечуючи необхідності проведення на перспективу такої роботи, слід зазначити, що, за даними досвіду ферми господарства «Кутузівка» і радгоспу «Перемога» Новгородської області, багатомолочні тварини не витримують умов утримання в комплексах і досить швидко вибувають із стада. Внаслідок природного відбору залишаються високомолочні тварини з добре розвинутими грудьми, міцними кінцівками, живою вагою 550—600 кг і задовільною омуслуленістю.

Це наводить на думку, що симентальська худоба при цілеспрямованій племінній роботі буде придатною для використання в умовах